

væsentlig Indflydelse paa vore Statsobligationers Priis, er ganske sikkert; at Krigen i 1864 derimod har udøvet en væsentlig Indflydelse derpaa, er ogsaa ganske vist, men jeg spørger: Hvad er Grunden til, at vore Obligationer nu eller i det Hele taget i de sidste Aar staae lavere, end de gjorde ved Krigen's Udbrud? Svaret derpaa er ganske simpelt, at Grunden er den, at man har maattet realisere en Mængde 4 pCt. Kgl. Statsobligationer, for det Første den jyske Erstatning, og dernæst den Mængde Obligationer, som Finansministeren har maattet sælge paa Børsen. Jeg er fuldkommen overbevist om, at dersom begge disse Ting ikke vare komne til, vilde vore Obligationer for længe siden være komne op paa det samme Punkt, som de indtog før Krigen, nemlig i 96 à 97, og dette vilde have været overordentlig velgørende for Landet.

Naar vi vilde betragte Jernbanerne som et stort og vigtigt Gode for Landet, hvad ogsaa jeg anseer dem for at være, og naar vi vilde følge den ærede Minister i ikke alene at see paa de directe Fordele — det vil sige det Pengendbytte, de som Activ betragtet kunne give, — men tillige paa de indirecte Fordele, de Goder, som Jernbaner medføre for de frembringende Individuer her i Landet, maa man dog ved Siden deraf ogsaa tage Hensyn til, om de ikke ogsaa skade disse Individuer, og iblandt saadanne skadelige Følger vilde jeg da anføre den, som ikke er uvæsentlig, nemlig om de bidrage til at forhøje Rentefoden, thi det er en meget besværlig og slem Ting for dem, der producere, naar de kun kunne faae Laan til en højere Rente. Derfor troer jeg, at vi bør see os vel for, foruden tillige med Hensyn til et andet Punkt, som jeg senere nærmere skal berøre, og som er af stor Betydning, nemlig Spørgsmaalet om Skatterne. Det vil let sees, at det staaer i nær Forbindelse hermed, og at det er behyrdende og hindrende for Productionen her i Landet, naar Skatterne maae forøges. Det maa derfor tages i Betragtning, om man ikke kommer til den modsatte Virkning, om ikke den Skade, som man netop ikke vil gjøre, modvirker den Fordeel, som man vil lade tilflyde enkelte Egne i Landet, ved at betynde hele det øvrige Land. — Inden jeg imidlertid gaar

nærmere over dertil, vil jeg opholde mig lidt ved den Betragtning, som den ærede Indenrigsminister igaar med saa stor Styrke gjorde gjældende om de indirecte Fordele. Den Sætning, som den ærede Minister fremsatte, er jo fremsat mange Gange før, og vi have i en Række af Aar gjort os fortrolige dermed; det er nemlig den, at man ikke anlægger Jernbaner alene for at skaffe sig et Pengeactiv, thi da vilde man vel overlade til Private at anlægge dem, men for at skaffe sig andre Fordele derved, som ikke strax ligefrem vise sig. Den ærede Ordfører har i denne Henseende sammenlignet Jernbaner med Landeveie, og deri vilde der ogsaa være noget Sandt, naar ikke Ulykken var, at disse Landeveie ere saa forfækkelig dyre; men da det nu er saaledes, at disse Veies Anlæggelse kan være endog meget besværende for Staten, maa man dog ved Siden af tage i Betragtning, at der er et vist Forhold mellem, hvad man skaber i denne Retning, og den Nytte, man høster. Nu troer jeg, at den indirecte Nytte meget vanskeligt lader sig bringe i Beregning, thi hvad er den nære? Det lader sig ikke evaluere, men man kan dog sige, at den staaer i et vist Forhold til den directe Nytte. En Jernbane, som giver nogenlunde Rente, stifter meget mere Nytte end en Jernbane, der ingen giver, thi hvorfor giver hiin Rente? Fordi man benytter den. Stulle vi altsaa anlægge en ny Jernbane, maae vi tage i Betragtning, hvormange Mennesker der kunne ventes at ville kjøre paa den, samt hvormange der kunne ventes at ville forsende deres Varer paa den, og finde vi, at der ingen Sandsynlighed er for, at det kan stee i nogen slynderlig Grad, f. Ex. i en saadan, at Banen vil give 1 eller 2 pCt. i Rente eller maastee endog blot dække sine Driftsomkostninger, saa vil jeg sige, at det vilde være urimeligt at anlægge en saadan Jernbane. Derfor vil jeg tilstaae, at, da den ærede Ordfører igaar begyndte sit Fordrag med at sige, at man fra Udvalgets Side havde afgivet en meget udførlig Betænkning over dette Lovudkast, blev jeg lidt underligt stemt, thi jeg havde netop i mit stille Sind gjort den Betragtning, at det var en overmaade usfuldstændig Betænkning, der var afgiven, idet der nemlig var en heel Side — i